

G A B R I E L
B L A N C A R D

**DE ERFGENAMEN
VAN LISSABON**

Vertaling Aniek Njiokiktjien en Renate Hagenouw

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.

Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © Éditions Maison Pop 2025

Oorspronkelijke titel: *Les Héritiers de Lisbonne*

Copyright Nederlandse vertaling: © 2026 HarperCollins Holland

Vertaling: Aniek Njikiktjien en Renate Hagenouw

Omslagontwerp: bij Barbara

Omslagbeeld: © Shutterstock

Kaart Lissabon: © Gabriel Blancard

Zetwerk: Mat-Zet B.V.

Druk: ScandBook UAB, Lithuania, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 2055 6

ISBN 978 94 027 7756 7 (e-book)

NUR 302

Eerste druk juni 2026

Originele uitgave verschenen bij Éditions Maison Pop.

Published by special arrangement with Éditions Maison Pop in conjunction with their duly appointed agent 2 Seas Literary Agency.

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.

* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Elk ongeoorloofd gebruik van deze publicatie om generatieve kunstmatige-intelligentietechnologieën (AI-technologieën) te trainen is uitdrukkelijk verboden. De exclusieve rechten van de auteur en de uitgever worden hierbij niet beperkt. HarperCollins maakt tevens gebruik van de rechten onder Artikel 4(3) van de Digital Single Market Directive 2019/79 en het uitvoeren van tekst- en datamining op deze publicatie is niet toegestaan.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

1

Lissabon Heden

Ik kijk op mijn horloge en ga sneller lopen. Ik houd niet van mensen die te laat komen en heb mezelf plechtig beloofd altijd op tijd te zijn. Stiptheid is een levenshouding en een teken van beleefdheid. Ik wacht al drie maanden op deze afspraak, deze nieuwe stap in mijn leven; hoe zou ik deze langverwachte dag kunnen uitstellen? Ik heb ons appartement op het Praça Dom Pedro IV om tien over halftien verlaten, wetend dat ik in slechts tien minuten lopen bij het notariskantoor zou aankomen. Mijn sneakers betreden de straatstenen, ik kijk niet naar de bloeiende bomen, de kleurrijke gevels of de verliefde toeristen. Nee. Ik loop met mijn hoofd naar beneden in deze stad, die ik niet meer bewonder. Toeristen lopen me omver terwijl ze zich haasten naar de kabeltram, de Elevador de Santa Justa, maar ik vervolg mijn weg. De wijzers op mijn horloge bevestigen mijn voorsprong. Voor de koetspoort haal ik diep adem. Neem ik de juiste beslissing? Neem je ooit de juiste beslissing? Wat zou Filipe hebben gezegd?

Ik druk op de intercom en duw de deur open. Het kantoor ligt op de eerste verdieping. Terwijl ik de trap op loop herinner ik me alle keren dat ik deze smeedijzeren leuning heb aangeraakt: voor het opstellen van ons huwelijkscontract, de overdracht van de sleutels van ons appartement en, jaren later, het

openen van het testament van mijn echtgenoot, de voorlopige koopakte van dit nieuwe project en vandaag de akte van levering van wat ik binnenkort mijn mafste idee ooit ga noemen.

De jonge man bij de receptie zegt dat ik kan plaatsnemen in een leren fauteuil bij het raam en dat notaris Isabel Videira me zo zal ontvangen. ‘Kan ik u koffie aanbieden, *senhora* Silva?’

Ik sla het beleefd af. Ik ga zitten, niet echt comfortabel, met mijn billen op het randje van de stoel, mijn armen zwevend boven de leuning, klaar om op te springen. Negen minuten te vroeg. Ik kijk door het raam naar de straat. De *Lisboetas* trekken hun jas uit bij de komst van de lente. De kleurrijke bloemetjesjurken volgen de zucht van de wind; de mannen dragen zeer uiteenlopende kleding, sommigen lopen te showen in tanktops, anderen juist in te krappe driedelige pakken met zorgvuldig gekamde snorren. Iets lager, op de hoek van de straat, ligt de bakker waar mijn moeder altijd voor omliep voor ze me van school kwam halen met handenvol *pastéis de nata**. Ik denk aan haar gezicht, aan haar tederheid, en vraag me af hoe ze nu zou zijn, hoe ze oud zou zijn geworden. De verkoper en zijn advocaat komen de wachtkamer binnen. Ik ga snel rechtop zitten en steek mijn hand uit. De verkoper, *senhor* Ribeiro, een Portugees die bij het aanbreken van de Tweede Wereldoorlog werd geboren, neemt me van top tot teen op. *Dus zij koopt mijn pand*, lijkt hij te zeggen. Hij heeft een stevige, resolute handdruk. Ik heb hem maar één keer gezien, omdat de makelaar het op zich had genomen me het pand bijna tien keer te laten bezoeken voor ik het voorstel tot aankoop ondertekende. Ik had hem pas ontmoet bij het tekenen van de koopbelofte. Hij was net zo hartelijk en aardig als vandaag. We wisselen wat beleefdheden uit, wachtend tot de deur van het kantoor opengaat.

* Portugees gebakje gemaakt van knapperig bladerdeeg en banketbakkersroom op basis van eidooiers, suiker en melk, en vaak met kaneel bestrooid.

Aan de vergadertafel gaat notaris Videira na het bevestigen van ieders identiteit – Madalena Silva; Francisco Ribeiro – de burgerlijke staat – weduwe; alleenstaand – de beroepen – secretaresse in een tandartspraktijk; gepensioneerd – de geboortedata, de adressen enzovoort verder met het voorlezen van de akte: ‘Verkoopakte van het pand gelegen op de kruising van de Rua da Prata en de Rua da Vitória, op de respectievelijke nummers 150 tot 164 en 28 tot 32, opgemaakt op maandag 4 maart 2024. Het pand, met een vloeroppervlakte van vijfhonderdthalf vierkante meter, bestaande uit vijf verdiepingen en met een beschermd stadsgezicht met zevenveertig ramen. Een souterrain met een hoogte van één meter vijftig, bereikbaar via een goederenlift.’

Haar feitelijke beschrijving doet geen recht aan het pand dat ik besloten heb te verbouwen. Ze zegt niks over de prachtige gevel die gedeeltelijk uit faiencetegels bestaat, de klokken van de Igreja de São Nicolau** pal ertegenover die elk uur klingelen, de nabijheid van het Praça do Comércio, de Mar da Palha, de fraai bestrate stoep, de winkels in de straat. Notaris Videira ziet alleen officiële documenten, leningen van de bank en aanvragen tot bestemmingswijziging van het pand. Ze ziet de stenen, maar niet de ziel. Ik ben er altijd van overtuigd geweest dat gebouwen een ziel hebben, iets wat ons te boven gaat en wat we niet kunnen verklaren. Toen Filipe en ik voor het eerst in wat ons appartement zou worden binnenkwamen, voelde het meteen als een vredig oord, waarin we omhuld werden door een eindeloze kalmte. Het appartement, op de bovenste verdieping van een nieuw gebouw aan het Praça Dom Pedro IV, baadde in het licht van een stralende zon. Net zoals vandaag. De hemel trekt zich niks aan van onze gemoedstoestand, de zon kan verblindend schijnen op een begrafenissen en de wolken kunnen rivieren vol huilen op een bruiloft. Vanaf het balkon is

** Sint-Nicolaaskerk.

te zien hoe het plein met de kronkelige bestrating op feest- en demonstratieavonden tot leven komt, pasgetrouwde stelletjes maken er foto's, zittend op de rand van de barokke fonteinen, toeristen verwonderen zich over de hoogte van het imposante standbeeld voor koning Dom Pedro IV, de 'koning van drie maanden', zoals hij ook wel wordt genoemd. In het verlengde van de woonkamer is de werkkamer van Filipe, waar hij zijn beste romans schreef. Toen hij nog leefde, dronk hij zijn koffie terwijl hij de stad aan zijn voeten zag liggen, een eindeloze bron van inspiratie, zei hij. Nu open ik de luiken 's ochtends niet eens meer.

De advocaat van de verkoper zegt nog een keer dat er een eindinspectie is geweest en dat ik op de hoogte ben van de huidige staat van het pand. Hij gebruikt de term 'huidige staat' om niet te hoeven zeggen dat de *azulejos**** op de gevel vol graffiti zitten of zelfs kapot zijn, dat de bovenste verdiepingen jarenlang gekraakt zijn geweest en in een erbarmelijke staat zijn achtergelaten, dat het glas van de ramen gebroken is en dat het in deze staat niet bewoonbaar is. Francisco Ribeiro heeft zich gewonnen gegeven en besloten afstand te doen van het huis van zijn familie en de financiële afgrond waar hij dreigde in te vallen.

'Dat bevestig ik.' Ik geloof dat dit de eerste woorden zijn die ik uitspreek sinds het voorlezen van de akte is begonnen. Ik voel me hier niet op mijn plek, ik heb het gevoel dat ze medelijden met me hebben. Die arme weduwe, denkt de verkoper vast. Ze is volslagen gestoord om het geld van de verzekering van haar man aan zo'n belachelijk project te verspillen! Als ze menen dat ik diezelfde gedachte niet elke nacht, elke ochtend sinds ik acht maanden geleden langs het pand liep heb gehad, vergissen ze zich.

*** Geëmailleerde en versierde aardewerken tegels, oorspronkelijk blauw, gebruikt voor de bedekking van muren en vloeren, vooral in Portugal en Spanje.

‘U hebt een bestemmingswijziging aangevraagd, senhora Silva. Hebt u het origineel met het stempel van de gemeente meegebracht?’

Mijn architect heeft me geholpen een dossier op te bouwen om de appartementen tot een hotel te transformeren: een aanvraag voor een bestemmingswijziging, een bouwvergunning, conformiteitscertificaten van de luiken, veiligheid, toegankelijkheid, een milieueffectrapportage... en dan vergeet ik er vast nog een paar. Ik ben dan wel secretaresse – ik ben zo dol op dit soort documenten, ik heb er zelfs mijn beroep van gemaakt – maar op dit niveau had ik het gevoel dat er voor elk formulier dat ik invulde weer twee nieuwe nodig waren. Letterlijk Herakles tegenover de Hydra van Lerna. Toen de medewerker bij de gemeente me riep om me het positieve besluit van het gemeentelijk comité mee te delen, hilde ik tranen met tuiten. Het was niet alleen de toestemming tot een bestemmingswijziging van een pand, het was een teken dat mijn man me vanuit de hemel stuurde, een hoopvolle boodschap. *Ja, er komt een nieuw begin, er komen nieuwe obstakels.* Sommige mensen zien een teken van een overledene in het slaan van de vleugels van een vlinder, ik zag het in een administratieve aanvraag. *Hup, Madalena, ga je droom achterna!*

‘Senhora Silva?’ zegt de notaris ongeduldig.

‘Ja, sorry, excuses,’ mompel ik terwijl ik in mijn tas zoek. ‘Hier is het origineel.’

‘U hebt besloten de onroerende zaak met een eigen kapitaal van vijfhonderdduizend euro en een lening bij de bank van een miljoen euro te financieren. Ik bevestig dat de bank het geld op de derdenrekening heeft overgemaakt.’

De verkoper toont zijn blijdschap in zijn glimlach. Zijn ogen fonkelen bij het noemen van het gigantische bedrag dat hij zal ontvangen. Hij is vast verbaasd of zelfs beledigd dat een vrouw die half zo oud is als hij zijn eigendom met een paar handtekeningen koopt. Hij lijkt de levendigheid van toen hij een

twintiger was terug te vinden door met de pen in zijn hand de inkt onderaan de koopakte te laten vloeien. De wijzers van mijn horloge verstarren in een oorverdovende stilte, alsof de tijd zijn adem inhoudt. De seconden duren eindeloos terwijl ik de verkoper gadesla. De handtekening die op het papier is gegraveerd herinnert me aan de onomkeerbaarheid van mijn beslissing. Dit is het dan, een nieuw begin.

Met een formele handdruk wordt het eind van de afspraak met onze respectievelijke notarissen en advocaten officieel bekrachtigd.

‘Ik zou er een genoegen in scheppen om bij de opening van uw hotelletje te zijn, als ik er dan nog ben,’ zegt de verkoper met een schijnbare minachting.

Zelfs in zijn woordkeus toont Francisco Ribeiro zich misprijzend. Niets aan dat ‘hotelletje’ zal klein zijn, van de receptie tot de minst dure kamers, elk detail zal verzorgd zijn, iedere klant zal zich een vorst voelen, elke maag zal worden verzadigd met gerechten die in de ontbijtzaal worden geserveerd.

Ik had mezelf voorgesteld dat ik het pand opgelucht zou verlaten, bij de aanvang van een nieuw tijdperk, maar het is totaal het tegenovergestelde. Het zwaard van Damocles hangt boven mijn hoofd en volgt me bij elke stap. Twaalf maanden. We hebben twaalf maanden om dit gebouw te renoveren, tussenwanden op te trekken, alle vertrekken in te richten, de pr voor te bereiden, klanten te vinden, de eerste kamers te verhuren. Ik zeg: ‘we’ hebben twaalf maanden, maar eigenlijk ben ik de enige. Tuurlijk, de architect, de werklui, de bouwkundigen, de partners, iedereen is belangrijk voor het slagen van dit project, maar alleen van mijn bankrekening zullen over twaalf maanden astronomische bedragen worden afgeschreven voor de lening van de bank. Twaalf maanden, en geen dag langer.

2

Het is maar drie minuten lopen van het notariskantoor naar de blauwe gevel van het pand. Het bord VERKOCHT dat het make-
laarskantoor aan het raam van de vierde verdieping heeft op-
gehangen maakt me trots. Ik heb me vaak afgevraagd waarom
er borden met VERKOCHT worden opgehangen in plaats van
met GEKOCHT. Er zit vast een psychologische reden achter deze
marketingtaal, maar die vraag stel ik me elke keer dat ik er een
zie hangen. Vanbuiten ziet het pand er niet uit. Vanbinnen
trouwens ook niet. Het ligt op de hoek van een zeer drukke
straat en een geplaveid plein met een charmante kerk. Hier
vind je alle tegenstellingen van Lissabon die me al van jongs af
aan fascineren; levendig en rustig tegelijk. In de zak van mijn
vest grijp ik een van de sleutelbossen die ik enkele minuten
daarvoor heb gekregen en ik steek de meest verroeste sleutel in
het slot. Dit doodgewone gebaar ontlokt me een traan. Ik heb
een brok in mijn keel dat ik hier alleen ben, ik had gedacht dat
ik zijn aanwezigheid wel zou voelen. Ik heb tientallen getuige-
nissen gelezen van mensen die een naaste hadden verloren en
die soms nog konden zien, voelen, soms zelfs aanraken, maar
Filipe is vandaag niet hier bij mij, voor het begin van dit nieu-
we project. Nee, hij is er niet meer. Al een jaar niet meer.

De begane grond is een afspiegeling van een voorbije tijd,

naast de schade die is ontstaan door de veertig jaar van verwaarlozing, krakers en het ontbreken van isolatie. De resten van de inrichting doen me aan het interieur van mijn oma denken. Mijn *vovó** was degene die me had opgevoed na het overlijden van mijn ouders. Ze had niet veel plek en had me zelfs in haar slaapkamer gehuisvest terwijl zij op de bank sliep. Ik trok bij haar in in de zomer van mijn eerste jaar op de middelbare school. 's Avonds, als het donker werd en daarmee ook de temperatuur daalde, gingen we naast elkaar op de groene leren bank zitten en huilden we. Zij om haar dochter en schoonzoon. Ik om mijn ouders.

Een scherpe geur prikt in mijn neus. Ik kijk om me heen. Het vergeelde behang komt los, het plafond tussen de balken is bedekt met spinnenwebben, een grote opengebroken servieskast lijkt de borden in duizenden stukjes op de tegelvloer te hebben uitgespuwd. De tafel en stoelen, die worden verlicht door een zwak straaltje licht, zijn bedekt met een dikke laag stof. Scherven van spiegels, beslagen door de tijd, reflecteren schaduwen uit een aangrijpend verleden, en de lucht, zwaar van de geluiden van de stad, herinnert me eraan in welke mate de isolatiewerkzaamheden een groot deel van mijn budget innemen. Over een jaar zal een massieve balie van cementen tegels de eerste gasten ontvangen. De begane grond zal tot een grote receptie worden verbouwd, met een cafeetje waar het ontbijt zal worden geserveerd. Ik zie grote groenfluwelen fauteuils en ronde marmeren tafeltjes voor me waarop de gasten *rabanadas*** of ham-kaascroissants eten. De grote trap voert de toeristen naar de verschillende verdiepingen die naar de kamers leiden, en er zal een lift worden geïnstalleerd voor de toegankelijkheid. Ja, daar hecht ik aan. En het is trouwens verplicht voor de bouw-

* Koosnaam voor oma.

** Sneetjes oudbakken brood die worden ondergedompeld in een mengsel van melk, suiker en soms wijn, en dan met een laagje ei worden bedekt en worden gebakken – Portugese wentelteefjes.

vergunning. Twaalf maanden om deze ruïne in een boetiekhotel om te toveren. Twaalf maanden voor ik begin mijn lening terug te betalen. Twaalf maanden, of anders wordt de hypotheek op ons appartement een inbeslagname en is de herinnering aan mijn man het enige wat er van hem overblijft.

Drie korte klopjes brengen me terug naar de werkelijkheid. Het zijn drie beleefdheidsklopjes, omdat de voordeur niet met een draai van de sleutel in het slot sluit. De vermolmde houten deur gaat een klein stukje open en onthult het zelfverzekerde gezicht van mijn architect, José. Hij neemt zijn panamahoed af, zijn snor in de vorm van een fietsstuur komt omhoog als hij me begroet. ‘Daar staan we dan, Madalena!’

Hij lijkt even gepassioneerd door dit project als ik, misschien nog wel meer. Hij heeft het geluk dat hij enthousiast kan zijn zonder de angst voor de lening en de schulden. Beter nog, hij wordt betaald om het project te leiden. Hij behandelt me als een vriendin, alsof er geen relatie van ondergeschiktheid is vanwege het feit dat ik zijn klant ben. Hij heeft een stapel papieren meegenomen die ik snel wil ondertekenen, zodat de werkzaamheden kunnen beginnen. Zijn stappen strijken in een stofwolk over het beton.

‘Maandag gaan de werklui de tussenmuren en de parketvloeren op de bovenverdiepingen slopen. In nog geen week hebben we een wit doek, of nou ja, bijna, om de verbouwing te beginnen.’

‘Een hele week? Alleen om de tussenmuren af te breken?’

De werkzaamheden zijn nog niet begonnen of ik ben al bang dat we achterlopen op onze planning.

‘Het zijn niet zozeer de zware klappen tegen de tussenmuren die tijd kosten, maar het afvoeren van het sloopafval. Dinsdag komt er een laadbak op de Rua da Vitória te staan, we hebben een parkeervergunning voor twee maanden. Je zult zien dat de hoeveelheid afval snel uit de klauwen loopt als je aan zo’n bouwproject begint.’

‘Ja, ik heb de kostenraming gezien.’

‘En daarna wordt het een feestje: tussenmuren bouwen, isolatie, elektriciteit, verwarming en leidingen aanleggen, kozijnen, schilderwerk, tegelwerk, vloerbedekking.’

‘Als ik je zo beluister krijg ik het gevoel dat het met een knip van de vingers klaar is.’

‘Was dat maar zo.’

Ik geef hem de ondertekende papieren terug en we gaan naar boven om een rondje door het gebouw te lopen. Ik ben de eigenaar – ik blijf die zin maar in mijn hoofd zeggen, maar de woorden dringen niet echt tot me door. Ik heb me zonder vangnet in dit ongelofelijke project gestort. Ik denk weer aan de glimlach van Francisco, de verkoper, die dolblij leek dat hij van dit pand af was. Zou hij iets voor me verborgen hebben gehouden?

Op de eerste verdieping hebben duiven hun nest in een gootsteen gebouwd en het parket, van wat een keuken lijkt te zijn geweest, is ondergepoept. Op de tweede verdieping verspreiden de matrassen van de krakers de zure lucht die ik twee verdiepingen lager al rook. De bovenverdiepingen zijn niet veel meer dan een hoop kapot meubilair, plaatstaal en troep. Veertig jaar verwaarlozing, veertig jaar slecht weer en anarchie, daar moeten we mee dealen.

‘Wil je nog spullen meenemen?’ vraagt de architect.

‘Spullen meenemen? Tussen dat ondergepiste dekbed en die lege conservenblikjes weet ik eerlijk gezegd niet wat ik moet kiezen!’

‘Nee,’ herstelt hij zich, ‘dat bedoelde ik niet. Is er iets van meubilair dat nog over is, gebroken lijsten, voorwerpen uit het verleden, zit daar iets bij wat je wilt houden? Dat wordt vaak gedaan, je bewaart een voorwerp uit het gebouw om de geschiedenis te vereeuwigen.’

Ik had er niet aan gedacht om ook maar iets te behouden. Ik dacht dat de werklui maandag op de bouwplaats zouden komen om alles weg te gooien. Opgeruimd staat netjes!

‘Ik zal een rondje over de verdiepingen lopen op zoek naar een klein wonder. Wie weet.’

José maakt een paar foto’s om de voortgang van de werkzaamheden vast te leggen. Hij bedankt me nogmaals dat ik hem zo’n spannende opdracht heb toevertrouwd. Hij lijkt blijer dan ik. Met zijn map met paperassen onder zijn arm schudt hij me hartelijk de hand.

Ik blijf alleen achter. Nou ja, niet helemaal alleen... Sinds hij is overleden heb ik niet echt meer het gevoel dat ik alleen ben. Het voelt alsof mijn verdriet me bij elke stap die ik zet vergezelt. Het is er, aan mijn rechterzijde, tijdens mijn gesprekjes met de bakker; aan mijn linkerzijde terwijl de bankier me feliciteert met deze investering; het pakt mijn hand vast als ik op straat loop. Het verlaat me nooit. Het neemt me zelfs in de armen wanneer ik probeer te slapen, illusies probeer te koesteren.

De puinhopen om me heen hebben niks geruststellends. Ik loop door naar de bovenverdiepingen. In de weerspiegeling van een gebroken spiegel zie ik het vermoeide gezicht van een vrouw met kringen onder haar ogen die niet meer lijken weg te gaan. Ik loop dwars door het puin heen om naar het raam van de bovenste verdieping te gaan en de luiken op een kier te zetten. Typisch een gebaar van oude mensen, de luiken op een kier zetten. Vanaf de straatkant sloot mijn vovó haar persiennes zodra de zon de gevel bescheen, in de zomer vlak na de lunch. We zaten in de duisternis van de woonkamer tv te kijken. Ze had een oude naaimachine op de eettafel staan, waarmee ze mooie jurken voor me maakte. Met haar dunne vingers plooidde ze de stof, speldde ze de wol en zette ze knopen vast. Met haar naalden zei ze ‘ik houd van je’. En ik zat vastgeplakt aan de buis naar *Rua Sésamo**** te kijken.

De ramen aan de kant van de Rua da Prata bieden een prachtig uitzicht op de Igreja de São Nicolau. Op de treden van het

*** Sesamstraat.

voorplein zitten jongeren een broodje te eten. Ik kijk op mijn horloge: één uur. Ik heb niet op de tijd gelet. Ik doe de houten luiken aan de straatkant van alle ramen op deze verdieping dicht. Dit is de eerste handeling die me het gevoel geeft dat ik de eigenaar ben. Ik verlaat de bovenste verdieping en ga naar de vierde verdieping. Daar staan oude meubels opgestapeld: een salontafel zonder poten, een stoel zonder rugleuning, een bureau zonder lade. Alles lijkt zo neergezet dat een lucifer er een mooie vuurzee van zou kunnen maken. De grond is bezaaid met boeken waar pagina's uit zijn gescheurd. Ik buig me voorover om een notitieboek op te pakken waarvan de leren kaft me iets zegt. Mijn oma had er net zo een, dat zij weer van haar oma had gekregen. Ze noteerde er alle maten van haar patronen en de couponaden in, de gebruikte stoffen. Ik open het. Het handschrift is klein en sierlijk. Zo schrijven we tegenwoordig niet meer. Het is een dagboek – van Maria Barreiros – de letters zijn verbonden, sommige iets dikker dan andere. Het is heel schools. Op de eerste pagina staat een datum.